

לקוטי תורה • פרשת חקת • מאמר 4

תוספת ביאור מעט ע"פ ויקחו אליך פרה כו'

ביאור נוסף בקצרה על "ויקחו אליך פרה" (במדבר יט, ב)

הארו, האזוב ושני התולעת הניתנים אל תוך שרפת הפרה האדומה עושים שני דברים בעת ובעונה אחת: הם ממשיכים חכמה וביטול מהמדות הקדושות של אצילות אל האפר, ומבררים את ה"ארו" הנוקשה והגאה של תהו, שנפל בשבירת הכלים, וקושרים אותו לענווה כדי שיתוקן. לכן אין משליכים אותם לא לפני השרפה ולא לאחר שהפרה נעשית אפר, אלא בזמן שהיא נשרפת.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/chukas/4

הנקודה

הארז, האזוב ושני התולעת הניתנים אל תוך שרפת הפרה האדומה עושים שני דברים בעת ובעונה אחת: הם ממשיכים חכמה וביטול מהמדות הקדושות של אצילות אל האפר, ומבררים את ה"ארז" הנוקשה והגאה של תהו, שנפל כשכירת הכלים, וקושרים אותו לענווה כדי שיתוקן. לכן אין משליכים אותם לא לפני השרפה ולא לאחר שהפרה נעשית אפר, אלא בזמן שהיא נשרפת.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

במאמרים הקודמים הוסברו הארז והאזוב כהמשכה מז"א דאצילות אל האפר, בחינת מיין נוקבין. הביאור הנוסף מציע שהארז רומז גם לבירור מדות הנפש הבהמית: המדרש אומר שהמתגאה כארז באה עליו צרעת, והמשפיל את עצמו כאזוב נרפא. על פי פירוש הרמ"ז בזהר, "ארזי הלבנון" הם מדות ז"א שנעקרו בתהו ונשתלו מחדש בתיקון; מדות תהו היו עזות מכדי להתכלל בהפכו, והיו "קשות כארז". קשירת הארז לאזוב העניו באמצעות שני התולעת ושרפתם מבררות את המדות הללו על ידי ביטול, כדי שיתחברו לארזים שנשתלו באמצעות חכמה. לכן משליכים אותם פנימה לפני שהפרה נעשית אפר. לשני התולעת יש מקבילה בקליפה, אולי דיבור שאינו קדוש; כשהוא נשרף מתגלה הפה הקדוש של ישראל, "תולעת יעקב", והארז המתוקן מאחד את האור העז של תהו עם הביטול של תיקון. מאחר ששני הפירושים נכונים, משליכים את הארז פנימה באמצע השרפה, בין הבירור לבין המשכת המים החיים, אף שמה שנכתב קודם, וכן באגרת הקודש, משמע שמדובר בהמשכה בלבד.

מבנה

11-2	ארז הזקוק לבירור	1	מלבד המשכת חכמה וביטול מז"א דאצילות אל האפר, הארז רומז גם לבירור מדות הנפש הבהמית, שכן גאוה כארז מביאה צרעת וענווה כאזוב מרפאת אותה. לפי פירוש הרמ"ז בזהר, "ארזי הלבנון" הם המדות שנעקרו בתהו ונשתלו מחדש בתיקון; נמצא שיש ארז שנפל מתהו, נוקשה ואינו יכול להתכלל בהפכו, והוא זקוק לבירור.
31	ארז, אזוב ותולעת	2	הארזים שנשתלו הם המדות שתוקנו באמצעות חכמה, כח מה, שש קצוות דאבא. קשירת הארז לאזוב, שהוא ענווה, באמצעות שני התולעת ושרפתם מבררות את מדות תהו כדי שיתחברו לתיקון; לכן משליכים אותם פנימה לפני שהפרה נעשית אפר. תולעת הקליפה, הדיבור שאינו קדוש, נשרפת והפה הקדוש מתגלה; הארז המתוקן שומר על עוצמת תהו, אך יש בו את הביטול של תיקון; והארז, שערכו בגימטריה יצחק, הוא הגבורה הדוחה את הטומאה. מאחר שהארז גם מברר וגם ממשיך, משליכים אותו פנימה כשהפרה נבקעת, בין השרפה, שהיא בירור נוגה, לבין המים החיים, שהם המשכה ממוחא סתימאה.
41	בירור שממשיך שפע	3	הארז והאזוב מבררים מדרגות שבנוגה, ובכך ממשיכים "ארז בלבנון" של אצילות. לכן משליכים אותם פנימה לאחר שהאש אחזה ברוב הפרה והיא נבקעה, אך לפני שנשרפה כולה. עם זאת, מה שנכתב קודם, וכן באגרת הקודש, משמע שמדובר בהמשכה בלבד ממדות התיקון הקדושות; מובאים גם מקורות נוספים בזהר העוסקים בפרה.

תהו ותיקון תהו ותיקון

תהו הוא הסדר הראשון והבלתי יציב, שבו המדות היו עזות כל כך שכל אחת עמדה לעצמה ולא יכלה להתכלל בהפכה; תיקון הוא הסדר שבו המדות מסודרות בקווים וכוללות זו את זו.

שבירת הכלים שבירת הכלים

שבירת הכלים של תהו, ששבריהם נפלו לעולמות התחתונים; הם זקוקים לבירור, והארו הזקוק לבירור הוא זה שנפל מתהו.

בירור בירור

הפרדת השורש הקדוש ממה שאינו קדוש והעלאתו אל הקדושה; כאן שרפת הפרה, הארו ותולעת שני משמשים כולם לבירור זה.

כח מה כח מה

חכמה, שנקראת "כח מה": כוח הביטול, שבאמצעותו תוקנו המדות כ"ארוזי הלבנון אשר נטע".

התכללות התכללות

כל מדה כוללת את הפכה — סימן ההיכר של תיקון; הארו המתוקן של תהו שומר על אורו העז ובו בזמן זוכה להתכללות זו.

נוגה נוגה

הקליפה שבה מעורבים טוב ורע ושאפשר לבררה; שרפת הפרה מבררת את הגבורות שבה.

מייין נוקבין מייין נוקבין

התעוררות העולה מלמטה כדי להמשיך שפע מלמעלה; אפר הפרה מייצג אותה.

מוחא סתימאה מוחא סתימאה

מדרגה נסתרת בתוך כתר, שבה מתלבשת גבורת עתיק; המים החיים והשערות הקשות של זקן העליון נמשכים ממנה.

קטע 1 • 11-2

ארז הזקוק לבירור

1 תוספת ביאור מעט ע"פ ויקחו אליך פרה¹ כו'

ביאור נוסף קצר על הפסוק "ויקחו אליך פרה" וכו'.

מאמר קצר זה מוסיף על הביאור לפרה אדומה שניתן במאמרים הקודמים. עניינו בעץ הארז, באזוב ובתולעת השני שהכהן משליך אל תוך הפרה הנשרפת (Numbers 19:6).

2 הנה לפי המבואר מכ"ז [מכל זה] דהשלכת עץ ארז ואזוב² כו' זהו רק ענין ההמשכות מז"א דאצי' להמשיך

החכמה והביטול בהמ"ן [בהמ"ן נוקבין] שזהו האפר כו' וכמ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] והמק"מ [והמקדש מלך] בפ' חקת

הנה, לפי המבואר מכל זה, השלכת עץ הארז והאזוב וכו' היא רק ענין של המשכות מז"א דאצילות, כדי להמשיך חכמה וביטול במ"ן, שהם האפר וכו', כפי שכתבו הרמ"ז ומקדש מלך בפרשת חוקת.

במאמרים הקודמים הוסבר שעץ הארז והאזוב המושלכים אל הפרה הנשרפת ממשכיכים חכמה וביטול מז"א, המדות של עולם האצילות. השפע הזה נמשך אל המ"ן, "המים הנוקביים" של אתערותא דלתתא, שהאפר מייצג; הרמ"ז ומקדש מלך, מפרשי הזוהר, מסבירים זאת בפרשת חוקת.

והנה אפ"ל [אפשר לומר] עוד בזה דהשלכת עץ ארז כו' רומז ג"כ לבירור המדות דנה"ב [דנפש הבהמית] ועמ"ש לעיל ע"פ זאת חקת התורה³ כו'

והנה, אפשר לומר עוד בענין זה, שהשלכת עץ הארז וכו' רומזת גם לבירור מדות הנפש הבהמית; וראו מה שנכתב לעיל על הפסוק "זאת חוקת התורה" וכו'.

כעת מוסיף המאמר פירוש שני: גם הארז רומז לבירור מדות הנפש הבהמית, הנפש המניעה את הגוף ואת רצונותיו. הדברים מפנים למאמר הקודם על הפסוק "זאת חוקת התורה".

והיינו כמ"ש ברבות פ' חקת ובתנחומא שם ע"י שאדם מגביה את עצמו כארז הוא לוקה בצרעת וכיון שמשפיל את עצמו כאזוב הוא מתרפא^{4,5} (הובא בילקוט פ' מצורע).

כלומר, כפי שנכתב במדרש רבה, פרשת חוקת, ובתנחומא שם: כיון שאדם מגביה את עצמו כארז, הוא לוקה בצרעת; וכשהוא משפיל את עצמו כאזוב, הוא נרפא (הובא בילקוט, פרשת מצורע).

המדרש מסביר מדוע מטהרים את המצורע בארז ובאזוב, הגבוה שבעצים והשפל שבצמחים: גאוה והתרוממות כארז מביאות את הנגע, והשפלה כאזוב מביאה את הרפואה. לכן הארז מסמל מדות גאות שעדיין לא נתבררו.

ויש לבאר ענין זה עפמ"ש [על פי מה שכתוב] הרמ"ז [הרב משה זכות] כפי' הזהר פי' תרומה (דקכ"ז ע"ב) גבי אילנין נטיעין דעקר לון קב"ה [קודשא בריך הוא] ושתיל לון באתר אחרא ואלין אקרון ארזי לבנון⁶

ויש לבאר ענין זה על פי מה שכתב הרמ"ז בפירושו לזוהר, פרשת תרומה (דף קכ"ז ע"ב), על "אילנות נטועים שהקב"ה עקר אותם ושתל אותם במקום אחר, ואלה נקראים ארזי לבנון":

הזוהר בפרשת תרומה מדבר על "אילנות נטועים" שהקב"ה עקר ושתל מחדש במקום אחר, ומכנה אותם "ארזי לבנון". מפירוש הרמ"ז לקטע זה מתברר איזה סוג של ארז זקוק לבירור.

דהיינו ו"ק [וי' קצוות] דז"א שנעקרו בעולם התהו ונפלו בעולם הבריאה ואח"כ נטעו ונשתלו בעולם התיקון ודלא כמק"מ [כמקדש מלך] שפי' שם ובפי' פינחס (דרי"ז ע"ב)

כלומר, שש הקצוות של ז"א, שנעקרו בעולם התהו ונפלו בעולם הבריאה, ולאחר מכן נטעו ונשתלו בעולם התיקון. ואין זה כפי שפירש שם מקדש מלך ובפרשת פינחס (דף רי"ז ע"ב)

הרמ"ז מפרש שהאילנות שנעקרו הם שש המדות של ז"א: בעולם התהו נעקרו ונפלו לעולם הבריאה, ולאחר מכן נטעו מחדש בעולם התיקון. מקדש מלך פירש את הקטע אחרת, הן שם והן בפרשת פינחס.

בענין אחר וכן בספר עמק המלך שער י"ו פרק מ"א פי' ג"כ ע"ד פי' הרמ"ז [הרב משה זכות].

בדרך אחרת. וכן הספר עמק המלך, שער ט"ז, פרק מ"א, מפרש גם הוא לפי דרכו של הרמ"ז.

הספר הקבלי עמק המלך מפרש את הקטע כדעת הרמ"ז. המאמר נשען על פירוש זה.

וא"כ לפי' [לפי זה] שייך ג"כ בחי' ארז שצריך בירור דהיינו מה שנפל בשבחי' [בשבירת הכלים] מעולם התהו והוא ע"ד מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] לעולם יהא אדם רך כקנה

אם כן, לפי זה יש גם בחינה של ארז הזקוק לבירור, כלומר, מה שנפל בשבירת הכלים מעולם התהו. והדבר דומה לדברי חז"ל: "לעולם יהא אדם רך כקנה"

אם המדות נפלו בשבירת הכלים, הרי שיש "ארז" הזקוק לבירור: מה שנפל מעולם התהו. דברי חז"ל שאדם צריך להיות רך כקנה ולא קשה כארז מספקים את הדימוי לכך.

ולא קשה כארז⁷ וכמ"ש במ"א דבעולם התהו מחמת תוקף ותגבורת המדות לא היה התכללות מדה אחת מהיפוכה והוא עדי"מ מי שהוא קשה כארז משא"כ בתיקון שנתקנו להיות בבחי' קוין והתכללות.⁸

ולא קשה כארז; וכפי שמוסבר במקום אחר, בעולם התהו, בגלל עוצמתן והתגברותן של המדות, לא הייתה התכללות של מדה אחת בהפכה. הדבר דומה, למשל, לאדם קשה כארז. לעומת זאת, בעולם התיקון הן תוקנו להיות בבחינת קווים ובהתכללות.

מדות עולם התהו היו עזות כל כך, שלא יכלו להתמזג עם ההפך מהן: החסד לא היה מוכן לקבל שום גבול, והגבורה לא הייתה מוכנה לקבל חסד. קשיחות זו היא קשיות הארז; בעולם התיקון סודרו המדות בקווים — ימין, שמאל ואמצע — כך שכל אחת כוללת גם את האחרות.

קטע 2 • 31

ארז, אזוב ותולעת

3 וזהו ענין ארזי לבנון אשר נטע⁹ שנתקנו על ידי החכמה כח מה¹⁰ המשכת הביטול והמדות

וזהו עניינם של "ארזי לבנון אשר נטע": הם תוקנו באמצעות חכמה — כוח מה — על ידי המשכת הביטול והמדות.

בתהילים נאמר "ארזי לבנון אשר נטע". הארזים הנטועים הם המדות כפי שתוקנו באמצעות חכמה, הנקראת כוח מה, מפני שהיא כוח של התבטלות עצמית; היא ממשיכה ביטול אל תוך המדות.

וזהו ענין ארזי לבנון שהם ו"ק [וי קצוות] דאבא כו', ועפ"י [ועל פי זה] י"ל [יש לומר] שזהו ענין השלכת עץ ארז ואזוב

וזהו עניינם של "ארזי לבנון", שהם ו"ק דאבא וכו'. ועל פי זה אפשר לומר שזהו ענין השלכת עץ ארז ואזוב:

אבא הוא בחינת חכמה, ולכן "ארזי לבנון", שהם ו"ק דאבא, הם המדות כפי שהן קיימות בתוך חכמה. על יסוד זה המאמר מסביר מדוע משליכים ארז ואזוב אל האש.

כי האזוב הוא ההשפלה ונמיכת רוח והביטול וכן תולעת כמ"ש ואנכי תולעת ולא איש¹¹ ומחברים הארז עם האזוב בשני תולעת ומשליך לתוך שרפת הפרה

כי האזוב מסמל שפלות, נמיכות רוח וביטול, וכך גם התולעת, כמו שנאמר: "ואנכי תולעת ולא איש". קושרים את הארז עם האזוב בחוט שני של תולעת ומשליכים אותם לתוך שרפת הפרה;

האזוב, צמח נמוך, מסמל שפלות וביטול, וכך גם התולעת, ככתוב: "ואנכי תולעת ולא איש". קשירת הארז הנעלה לאזוב הנמוך בחוט השני והשלכתם לאש מחברות את הגאווה עם השפלות.

דהיינו להיות בירור המדות דתהו שהם קשה כארז ע"י המשכת הביטול כו' ועמ"ש בד"ה החלצו מאתכם,^{12, 13}

כלומר, כדי לברר את מדות התוהו, שהן קשות כארז, באמצעות המשכת הביטול וכו'. וראו מה שנכתב במאמר המתחיל "החלצו מאתכם";

פעולה זו מבררת את מדות התוהו, הנוקשות כארז, על ידי המשכת ביטול לתוכן. המאמר מפנה את הקורא למאמר על "החלצו מאתכם" להרחבה בנושא.

והיינו שיוכללו עי"ז בבחי' ארזי לבנון אשר נטע שהם בחי' התיקון ולכן אי"ש [אתי שפיר] דהשלכת עץ ארז ואזוב כו'

כלומר, כדי שעל ידי כך הן ייכללו בבחינת "ארזי לבנון אשר נטע", שהיא בחינת התיקון. לכן מובן היטב מדוע משליכים עץ ארז ואזוב וכו',

לאחר שהן מתבררות בדרך זו, מדות התוהו נכללות ב"ארזי לבנון אשר נטע", בסדר התיקון. הדבר מסביר גם את מועד הפעולה, שבו עוסק החלק הבא.

היה דייקא קודם שתיעשה אפר¹⁴ כמ"ש בילקוט פ' חקת^{15, 16} ובהר"ש [ובהרבי שמעון] ספ"ג [סוף פרק ג'] דפרה והיינו לפי שהם ג"כ מכלל הבחי' שצריכים בירור שהם נעשים ג"כ אפר

דווקא לפני שהיא נעשית אפר, כפי שנכתב בילקוט, פרשת חוקת, ובר"ש בסוף פרק ג של [מסכת] פרה. והטעם הוא שגם הם נמנים עם הכחינות הצריכות בירור, שכן גם הם נעשים אפר,

בילקוט ובר"ש, פירושו של רבנו שמשון למשנה, נאמר שהארז והאזוב הושלכו לפני שהפרה נעשתה אפר. הדבר מתאים לפירוש החדש: גם הארז והאזוב מסמלים בחינות הצריכות בירור, ולכן גם הם צריכים להישרף ולהיעשות אפר יחד עם הפרה.

כמו הפרה ולשון הזהר פ' חקת¹⁷ כיון דאתעבדת אפר בעי למשדי בה עץ ואזוב¹⁸ כו' ע"כ צ"ל דלאו דוקא הוא.

כמו הפרה. ואשר ללשון הזהר בפרשת חוקת, "כיון דאתעבדת אפר בעי למשדי בה עץ ואזוב" וכו', על כורחנו לומר שאין הדברים אמורים בדווקא.

בזוהר על פרשת חוקת נאמר: "כיון דאתעבדת אפר בעי למשדי בה עץ ואזוב", כלומר, לאחר שנעשתה אפר יש להשליך לתוכה עץ ואזוב; לכאורה הדבר אומר את ההפך. מסקנת המאמר היא שאין לדייק בלשון הזוהר.

וגם יש לומר בתולעת שני עצמו שייך לומר בירור דהא יש ג"כ תולע בלעומת זה בקליפה כמ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער ה' פ"ג [פרק ג'].

ועוד אפשר לומר שגם בתולעת שני עצמה שייך לדבר על בירור, שכן יש גם תולעת בצד שכנגד, בקליפה, כמו שנכתב בפרי עץ חיים, שער ה, פרק ג.

ייתכן שגם תולעת השני עצמה צריכה בירור, משום שבקליפה קיימת "תולעת" משלה, כנגד הקדושה, כפי שנכתב בפרי עץ חיים. "לעומת זה" הוא הכינוי לצד הטמא המקביל לכל בחינה קדושה.

וכ"ה בספר הגלגולים קרוב לסופו (דמ"ג ע"ד) שע"ז נאמר אם יאדימו כתולע¹⁹ כו', ואפשר היינו ג"כ בחי' דבור ואותיות דקליפה

וכך נאמר בספר הגלגולים, סמוך לסופו (folio 43d), ועל כך נאמר: "אם יאדימו כתולע" וכו'. ואפשר שזו גם בחינת הדיבור והאותיות של הקליפה,

ספר הגלגולים, חיבור קבלי העוסק בגלגול נשמות, מחיל את הפסוק "אם יאדימו כתולע" על התולעת הטמאה הזאת: האדמומיות של החטא. המאמר מציג שתולעת זו היא הדיבור והאותיות של הקליפה.

כמו לה"ר [לשון הרע] ורכילות ודברים בטלים וכענין מ"ש רש"י [רבי שלמה יצחקי] בחומש ר"פ בלק בענין בלעם שכחו בפיו.²⁰

כגון לשון הרע, רכילות ודברי בטלה; בדומה למה שכתב רש"י בחומש, בתחילת פרשת בלק, בעניין בלעם, שכחו היה בפיו.

הדיבור של הקליפה הוא לשון הרע, רכילות ודברי בטלה. רש"י בתחילת פרשת בלק מספר שמואב, כששמעו שכחו של משה בפיו, ביקשו אדם "שכחו בפיו" כדי להתנגד לו — את בלעם.

ועיין בזהר פ' בלק (דרי"א ע"ב ודקצ"ט סע"ב [סוף עמוד ב]) ועמ"ש לעיל פ' ויחי סד"ה אסרי לגפן²¹ בענין עירה ועמ"ש בפ' בשלח בד"ה לסוסתי ברכבי²² כו'.

ועיינו בזהר, פרשת בלק (folio 201b, and folio 199, end of side b); וכן במה שנכתב לעיל, בפרשת ויחי, בסוף המאמר המתחיל "קושרו לגפן", בעניין עירה; וכן במה שנכתב בפרשת בשלח, במאמר המתחיל "לסוסתי ברכבי" וכו'.

הטקסט מפנה לשני מקומות בזהר על פרשת בלק. הוא מפנה גם לשני מאמרים קודמים: לסוף מאמר על "קושר את עיירו לגפן" (ויחי), בעניין המילה "עירה", ולמאמר על "לסוסתי ברכבי פרעה" (בשלח).

וכשנשרפים בחי' אלו דקליפה ונשאר האפר שהוא שרשם שבקדושה מעולם התהו אזי נמשכים ומתגלים בחי' אלו שבועולם התיקון בחי' כארז בלבנון²³ כו'

וכאשר בחינות אלה של הקליפה נשרפות, ונשאר האפר, שהוא שורשן בקדושה מעולם התהו, נמשכות ומתגלות בחינות אלה שבועולם התיקון: בחינת "כארז בלבנון" וכו',

כאשר בחינות הקליפה נשרפות, נשאר האפר — שורשן הקדוש, שמקורו בעולם התהו. אז מתגלות מקבילותיהן המתוקנות בעולם התיקון, כגון "כארז בלבנון", הנאמר על הצדיק המשגשג.

ותולעת יעקב מתי ישראל^{24, 25} פה דקדושה כו' וכשהארז דתהו נתקן בבחי' תיקון יש בזה ב' המעלות דתהו ותיקון יחד שהאור

וכן "תולעת יעקב, מתי ישראל" — פה של קדושה וכו'. וכאשר הארז של התהו מתקן בבחינת התיקון, יש בו שתי המעלות של תהו ותיקון יחד: האור

גם התולעת הקדושה מתגלה: "תולעת יעקב, מתי ישראל", שהטקסט מכנה פה של קדושה, המקביל לדיבור של הקליפה. כאשר ארז התהו מתקן, יש בו בעת ובעונה אחת את מעלותיהם של שני העולמות.

בתוקף ואעפ"כ [ואף על פי כן] הוא בבחי' ביטול והתכללות וכענין עקודים בכלי אחד שלמעלה מהשכירה כו' וכמ"ש במ"א ובביאור ע"פ והניף הכהן אותם²⁶ על לחם הבכורים²⁷ כו'.

הוא בעוצמה רבה, ואף על פי כן הוא בבחינת ביטול והתכללות; בדומה לבחינת העקודים, שבה האורות קשורים בכלי אחד, למעלה מן השכירה וכו', כפי שנכתב במקום אחר ובביאור על הפסוק "והניף הכהן אותם על לחם הבכורים" וכו'.

הארז המתוקן שומר על עוצמת האור של התוהו, ומעולם התיקון הוא מקבל ביטול והתכללות של המדות. הוא דומה לעקודים — שלב בקבלה שבו כל האורות היו קשורים יחד בכלי אחד — שהוא למעלה מן השכירה.

גם ארז בגימטריא יצחק בחי' גבורה וכן תולעת שני בחי' גבורה כי לדחות רוח הטומאה צ"ל ג"כ בחי' גבורה דייקא וכמ"ש בזהר באדרא דנשא (דקל"א ב')

גם "ארז" בגימטריה "יצחק", בחינת גבורה; וכן תולעת השני היא בחינת גבורה, שכן כדי לדחות את רוח הטומאה נדרשת דווקא גם בחינת גבורה, כפי שנכתב בזהר, באדרא דנשא (folio 131b),

גם הארז מסמל גבורה: אותיות "ארז" מסתכמות בגימטריה 208, כמו אותיות "יצחק", שמידתו גבורה; וגם האדום של תולעת השני הוא גבורה. כדי לדחות את רוח הטומאה, גם הקדושה זקוקה לגבורה — לתוקף ולעמידה איתנה.

בענין שערות דדיקנא שהם קשים לכפות הדינים והיינו לפי שנמשכים ממו"ס [ממוחא סתימאה] שנתלכש בה הגבורה דעתיק כו'.

בענין שערות הזקן, שהן קשות כדי לכפות את הדינים; והטעם לכך הוא שהן נמשכות ממוחא סתימאה, שבה מתלכשת הגבורה דעתיק וכו'.

האדרא בזהר על פרשת נשא אומרת ששערות הזקן העליון קשות כדי שיוכלו לכפות את כוחות הדין. קשיותן נובעת מכך שהן נמשכות ממוחא סתימאה, המוח הנסתר, שבו מתלכשת הגבורה דעתיק — הפנימיות של כתר.

(כ"ז [כל זה] אפשר לומר) ועיין בזהר חקת (תחלת דף קפ"א). ואע"ג [ואף על גב] דכאן נתבאר שענין השלכת עץ ארז כו'

(אפשר לומר את כל זה). ועיין בזהר, Chukas (תחילת דף 181). ואף שכאן התבאר שענין השלכת עץ הארז וכו',

הטקסט מציג את כל זה כהצעה בלבד. בזהר על Chukas, בתחילת דף 181, נאמר שכאשר משליכים פנימה את עץ הארז, נחלש כוחן של הכוחות הטמאים והם בורחים. כעת הטקסט חוזר להסבר הקודם, שלפיו הארז ממשיך שפע מז"א דאצילות.

זהו ענין המשכת מז"א דאצי' וכ"מ בהדיא בזהר פ' מצורע (דנ"ג) ובפ' חקת (דק"פ סע"ב [סוף עמוד ב]).

הוא ענין המשכת השפע מז"א דאצילות, וכך משתמע במפורש בזהר, Parshas Metzora (דף 53), וב-Parshas Chukas (דף 180, סוף עמוד ב),

הקריאה הקודמת, שלפיה הארז ממשיך שפע מז"א, המדות של אצילות, משתמעת בבירור מן הזהר על Metzora ועל Chukas.

י"ל [יש לומר] שבי הענינים מרומז בהן. וזהו שאינו משליכן קודם שרפת הפרה²⁸ ולא משתיעשה אפר כ"א כשנבקעה.

אפשר לומר ששני הענינים רמוזים בהם. וזהו [הטעם] שאין משליכים אותם לפני שרפת הפרה, ואף לא לאחר שנעשתה אפר, אלא כשהיא נבקעת.

שתי המשמעויות נמצאות בארז, באזוב ובשני התולעת: בירור והמשכת שפע מלמעלה. לכן משליכים אותם לא לפני השרפה ולא לאחר שהפרה נעשתה אפר, אלא באמצע, כאשר גופה נבקע.

והיינו להיות כי שרפת הפרה זהו רק ענין בירור גבורות דנוגה. והמים חיים²⁹ הם רק ענין המשכה עליונה מבחי' מו"ס [מוחא סתימאה] כו'.^{30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46}

וזאת משום ששרפת הפרה היא רק ענין בירור הגבורות של נוגה, ואילו המים החיים הם רק ענין של המשכה עליונה מבחינת מוחא סתימאה וכו'.

שרפת הפרה היא ענין של בירור בלבד: היא מבררת את הגבורות, הכוחות הקשים, של נוגה, הקליפה השקופה שמעורבים בה טוב ורע. המים החיים הם רק המשכה מלמעלה, ממוחא סתימאה; הארז והאזוב, שיש בהם שני הענינים, באים ביניהם.

קטע 3 • 41

בירור שממשיך שפע

4 ואולם השלכת עץ ארז ואזוב⁴⁷ כו' הוא להיות בירור מבחינות אלו שבנוגה שע"י בירור זה נמשך ג"כ מבחי' ארז בלבנון⁴⁸ דאצי' וכן אזוב ותולעת שני.

אולם השלכת עץ הארז והאזוב וכו' נועדה לברר את הבחינות הללו שבנוגה, ועל ידי בירור זה נמשכת גם מבחינת "ארז בלבנון" שבאצילות, וכן האזוב ותולעת השני.

הארז, האזוב ותולעת השני מבררים את הבחינות המקבילות שבנוגה. באמצעות בירור זה נמשכים מקביליהם הקדושים שבאצילות: "ארז בלבנון", וכן האזוב ותולעת השני.

לכן השליכום בהפרה לאחר שכבר הצית האור ברובה⁴⁹ ונבקעה קודם גמר שריפתה. אמנם לפמשי"כ [לפי מה שכתוב] משמע דהשלכת עץ ארז ואזוב כו'

לכן השליכו אותם אל הפרה לאחר שהאש כבר אחזה ברובה והיא נבקעה, ולפני שהסתיימה שריפתה. אולם לפי מה שנכתב, משתמע שהשלכת עץ הארז והאזוב וכו'

לכן השליכו את הארז והאזוב לאחר שהאש כבר אחזה ברוב הפרה והיא נבקעה, אך לפני שנשרפה כליל, בזמן שהבירור עדיין נמשך. בהמשך מצוין שמה שנכתב מרמז על פירוש מצומצם יותר.

זהו רק ענין המשכות מבחי' המדות דקדושה דתיקון וכ"כ [וכן כתב] באגה"ק [באגרת הקודש] ד"ה למה נסמכה פ' מרים לפ' פרה.⁵⁰

היא רק עניין של המשכות מבחינת המדות הקדושות דתיקון; וכך נכתב באגרת הקודש, בפסקה הפותחת במילים "למה נסמכה פרשת מרים לפרשת פרה".

לפי פירוש זה, הארו והאזוב הם רק המשכות מן המדות הקדושות המתוקנות של תיקון. כך נכתב באגרת באגרת הקודש, הפותחת בשאלת חז"ל: מדוע נסמכה פרשת מרים לפרשת פרה?

(וע' עוד מענין פרה בזהר פ' ויקרא דף י"ד ע"א ובפ' אחרי דע"ו א' ובפ' פנחס ד' רמ"ג ב' ובהשמטות סוף חלק א' בסי' כ"ה דף ט' ע"ב):

(ועוד בעניין הפרה בזהר, פרשת ויקרא, דף י"ד ע"א; ובפרשת אחרי, דף ע"ו ע"א; ובפרשת פנחס, דף רמ"ג ע"ב; ובהשמטות שבסוף חלק א', בסימן כ"ה, דף ט' ע"ב.)

להרחבה בעניין הפרה מובאים כאן מקורות בזהר על פרשות ויקרא, אחרי ופנחס, ובהשמטות — קטעי זוהר נוספים שנדפסו בסוף חלקו הראשון. הערת קה"ת מציינת שהקטע נמצא בדף רנ"ט ע"ב של הכרך הראשון.

בעבודה

הארו שבאדם הוא גאווה ומדות נוקשות שאינן סובלות את היפוכן; כדברי המדרש, מי שמתגאה כארו באה עליו צרעת, והמשפיל את עצמו כאזוב נרפא. מדות כאלה מתבררות כשהן נקשרות לענווה ולביטול, כפי שהארו נקשר לאזוב; מה שאינו קדוש בהן נשרף, והשורש הקדוש שלהן נשאר, בעוצמתו, אך כעת הוא מחובר לביטול. כך גם יש לשרוף את דיבור הקליפה — לשון הרע, רכילות ודיבורי סרק — כדי שהפה יהיה פה של קדושה.

שאלות לשיחה

1. מדוע יש לקשור את ארו תהו לאזוב ולשרוף אותם, במקום להשליך את הארו, ומה הוא משמר מתהו לאחר תיקונו?
2. במה שונה פירוש הרמ"ז ל"ארוי הלבנון" מפירושו של מקדש מלך, ומדוע הטיעון תלוי בפירוש הרמ"ז?
3. מדוע משליכים את הארו והאזוב פנימה לא לפני השרפה ולא לאחר שהפרה נעשית אפר, אלא כשהיא נבקעת?
4. באיזה מובן הקדושה זקוקה לגבורה — לקושי של הארו ושל שערות הזקן — כדי לדחות את הטומאה, וכיצד הדבר מתיישב עם ההוראה להיות רך כקנה?
5. מהי ה"תולעת" של הקליפה, ומה מקבילתה הקדושה?

הערות

פסוקה 1

1 הפסוק מצווה את בני ישראל להביא למשה פרה אדומה תמימה. המילים הפותחות אותו משמשות ככותרת המאמר.

Numbers 19:2 במדבר י"ט:ב'

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל־בני ישראל ויקחו אליך פרה אדמה תמימה אשר אין־בה מום אשר לא־עלה עליה על:

This is the statute of the law which the L-RD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 2

2 עץ ארו ואוב

הכהן לוקח עץ ארו, אוב ושני תולעת ומשליך אותם אל הפרה הנשרפת. המאמר שואל מה מסמל מעשה זה.

Numbers 19:6 במדבר י"ט:ו'

ולקח הכהן עץ ארו ואוב ושני תולעת והשליך אל־תוך שרפת הפרה: And the priest shall take cedar-wood, and hyssop, and scarlet, and cast it into the midst of the burning of the heifer

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

3 זאת חקת התורה

פתיחת הפרשה העוסקת בפרה אדומה, וכן פתיחת המאמר הקודם בפרשה זו, שאליו מתייחס הטקסט.

Numbers 19:2 במדבר י"ט:ב'

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל־בני ישראל ויקחו אליך פרה אדמה תמימה אשר אין־בה מום אשר לא־עלה עליה על:

This is the statute of the law which the L-RD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4 ע"י שאדם מגביה את עצמו כארו הוא לוקח בצרעת וכיון שמשפיל את עצמו כאוב הוא מתרפא

על דברי שלמה "מן הארו ועד האוב" שואל המדרש מדוע מטהרים את המצורע באמצעות הגבוה והנמוך ביותר, הארו והאוב: מפני שהתגאה

כארו לקח בצרעת, וכשהשפיל את עצמו כאוב נרפא. המאמר משתמש בכך כדי להראות שהארו מסמל מדות של גאווה.

Bamidbar Rabbah 19:3 במדבר רבה י"ט:ג'

5 ע"י שאדם מגביה את עצמו כארו הוא לוקח בצרעת וכיון שמשפיל את עצמו כאוב הוא מתרפא

הילקוט על פרשת מצורע מביא את אותו לימוד כמעט מילה במילה, כפי שמציין הטקסט בסוגריים.

Yalkut Shimoni on Torah 559:6-7 ילקוט שמעוני על התורה תקנ"ט:ו'-ז'

... מפני מה מצרע זה משהר בגבוה שבגבוהים ובנמוך שבנמוכים, בעץ ארו ואוב, אלא על ידי שאדם מגביה עצמו כארו הוא לוקח בצרעת, וכיון שמשפיל את עצמו כאוב הוא מתרפא באוב. וכן אתה מוצא בעזרו: "וכה־זקתו גבה לבו ועד להשחית וימעל בה' אלקיו וגו' ובזעפו עם הכהנים והצרעת זרחה במצחו". "ושחט את הצפור האחת" - למה שוחט אחת ומשליך אחת, אלא אם עשה תשובה אין הצרעת חוזרת עליו. "והובא אל הכהן" - ...

Torat Emet (CC-BY-NC)

6 אילניו נטיעין דעקר לון קב"ה ושתיל לון באתר אחרא ואלין אקרון ארוי לבנון

בפירוש "מעצי הלבנון" (שיר השירים ג, ט), אומר הוזהר שהם עצים שהקדוש ברוך הוא עקר ונטע במקום אחר, "ארוי הלבנון אשר נטע". פירושו של הרמ"ז לקטע זה — מדות התוהו שנעקרו ונשתלו מחדש בתיקון — הוא הבסיס לפסוקה.

Zohar, Terumah 4:23-5:30 ספר הוזהר, תרומה ד':כ"ג-ה':ל'

The verse proceeds: "King Solomon made him": that is, He made it for His own glory. Should ye ask, But do not the souls of the righteous share the joy with Him? I would say, Most assuredly! For His joy would be as naught without them, since to have pleasure in their companionship is the very essence of His desire and delight. The term "King Solomon" refers to the King "to whom peace belongs"-namely, the Supernal King; and the term "king" by itself ... ,refers to the King Messiah 11v. Zohar

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

7 לעולם יהא אדם רך כקנה ולא קשה כארו

רבי אלעזר בנו של רבי שמעון לימד שעל האדם להיות תמיד רך כקנה ולא קשה כארו. המאמר מיישם את הדימוי על המדות הנוקשות של התוהו, שלא יכלו להתכלל זו עם זו.

Taanit 20b:3 תענית כ"ב:ג'

אמר להם: בשבילכם הריני מוחל לו, ובלבד שלא יהא רגיל לעשות כן. מיד נכנס רבי אלעזר ברבי שמעון, ודרש: לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארו. ולפיכך זכה קנה ליטול הימנו קולמוס לכתוב בו ספר תורה תפילין ומזוזות.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

And Moses spoke unto the people, saying: 'Arm ye men from among you for the war, that they may go against Midian, to execute the L-RD'S vengeance on Midian

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

14 קודם שתיעשה אפר

על הפסוק "והשליך אל תוך שרפת הפרה", הילקוט שולל את האפשרות להשליך לאחר שהפרה נעשתה אפר: יש להשליך לאחר שהאש אחזה ברובה, או, לדעת רבי עקיבא, לאחר שנבקעה. המאמר מביא זאת כדי לקבוע את זמן ההשלכה.

Yalkut Shimoni on Torah 761:4 ילקוט שמעוני על התורה תשס"א:ד'

... הא עד שלא יאמר, יש לי בדין, אם פוסלת בשחיטתה, לא תפסל בשרפתה, אם זכיתי מן הדין, מה תלמוד לומר "ושרף את הפרה לעיניו", אלא בא הכתוב ולמד על הפרה שתהא מלאכה פוסלת בשעת שחיטה עד שתעשה אפר. ושרף את הפרה, ולא פרים הנשרפים, שהיה בדין, ומה פרה שאין נעשית בפנים מלאכה פוסלת בשרפתה, פרים הנשרפים שנעשם בפנים אינו דין שתהא מלאכה פוסלת בשרפתה, לא אם אמרת בפרה שמלאכה פוסלת בשחיטתה, ...

Torat Emet (CC-BY-NC)

15 ברכות פי חקת

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

יט, ג.

16 בילקוט פי חקת

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

רמז תשסא.

17 ולשון הזהר פי חקת

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

קפ, ב [כ].

18 כיון דאתעבידת אפר בעי למשדי בה עץ ואזוב

בוהר על חוקת נאמר שלאחר שהפרה נעשתה אפר, משליכים לתוכה עץ ארז, אזוב ותולעת שני. המאמר מסיק שניסוח זה אינו מדויק, שכן את הארז והאזוב משליכים לפני שהיא נעשית אפר.

Zohar, Chukat 3:16-4:25 ספר הזהר, חקת ג':ט"ז-ד':כ"ה

1The first 10 lines of the Hebrew text do not appear in our translation.A RED HEIFER, ETC. The heifer receives from Ox, who is on the left, and is therefore used to purify. "Red" symbolizes lenient judgement. "Without spot" symbolizes lenient judgement. "Wherein is no blemish" indicates the Shekinah. AND YE SHALL GIVE HER UNTO ELEAZAR THE PRIEST. Why to him and not to Aaron? Because Aaron was the friend of the Matrona, and also because Aaron came not from the side of Pure, but from the ... side

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

19 אם יאדימו כתולע

"אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, אם יאדימו כתולע כצמר יהיו."

8 הערת קה"ת מפנה לLeviticus 14:51 למילים האלה.

Leviticus 14:51 ויקרא י"ד:נ"א

וְלָקַח אֶת־עֵץ־הָאֶרֶז וְאֶת־הָאֵזֹב וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלְעֹת וְאֶת הַצֹּפֶר הַחַי וְטָבַל אֹתָם בְּדָם הַצֹּפֶר הַשָּׁחוּטָה וּבַמַּיִם הַחַיִּים וְהִזָּה אֶל־הַבַּיִת שִׁבְעַת פְּעָמִים:

And he shall take the cedar-wood, and the hyssop, and the scarlet, and the living bird, and dip them in the blood of the slain bird, and in the running water, and sprinkle the house seven times.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 3

9 ארזי לבנון אשר נטע

"עצי ה' ישבעון, ארזי לבנון אשר נטע". המאמר מפרש את הארזים הנטועים כמדות שתוקנו באמצעות חכמה.

Psalms 104:16 תהילים ק"ד:ט"ז

יִשְׁבְּעוּ עֲצֵי ה' אֲרִזֵּי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע:

The trees of the L-RD have their fill, The cedars of Lebanon, which He hath planted

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קד, טז.

10 החכמה כח מה

הזהר מפרש חכמה כ"כוח מה". המאמר משתמש בכך כדי לבאר את הביטול שבחכמה, המתקן את המדות.

Zohar III, 34a זח"ג לד, א

הערת קה"ת

זח"ג לד, א. הקדמת ת"ז בתחלה. ובכ"מ.

11 ואנכי תולעת ולא איש

"ואנכי תולעת ולא איש". התולעת מסמלת שפלות וביטול, בדומה לאזוב.

Psalms 22:7 תהילים כ"ב:ז

וְאֲנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא־אִישׁ חֲרַפְתָּ אֶדָם וּבָזוּי עָם:

But I am a worm, and no man; a reproach of men, and despised of the people

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים כב, ז.

12 בדיה החלצו מאתכם

מאמר מאוחר יותר בלקוטי תורה, על פרשת מטות, המתחיל "החלצו מאתכם אנשים לצנא". הטקסט מפנה את הקורא לשם בעניין בירור מדות התוהו באמצעות המשכת ביטול.

הערת קה"ת

לקמן פי' מטות

13 החלצו מאתכם

משה אומר לעם לבחור מתוכם אנשים שיחלצו למלחמה נגד מדין. מילים אלו פותחות את המאמר על פרשת מטות, שאליו מתייחס המאמר.

Numbers 31:3 במדבר ל"א:ג

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם לֵאמֹר הִחַלְצוּ מֵאִתְּכֶם אַנְשִׁים לְצָבָא וְיִהְיוּ עֲלִמְדִין לְתֵת נִקְמַת־ה' בְּמִדְיָן:

ספר הגלגולים מיישם פסוק זה על תולעת הקליפה.

Isaiah 1:18 ישעיהו א':י"ח

לְכוּנָא וְנוֹכַחָה יֵאמֶר ה' אִם־יִהְיוּ חַטָּאֵיכֶם כַּשָּׁלֵג כַּשָּׁלֵג יִלְבִּינוּ אִם־יֵאָדְמוּ כְּתוֹלַעַ כְּצֶמֶר יִהְיוּ:

Come now, and let us reason together, Saith the L-RD; Though your sins be as scarlet, They shall be as white as snow; Though they be red like crimson, They shall be as wool.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"א, יח.

20 שכחו בפיו

רש"י אומר שמואב למדו ממדין שכוחו של משה היה בפיו בלבד, ולכן יבואו נגד ישראל עם אדם שכוחו בפיו. הטקסט משווה את הדיבור של הקליפה לכוחו של בלעם.

Rashi on Numbers 22:4:1 רש"י על במדבר כ"ב:ד':א'

אל זקני מדין. וְהָלֹא מְעוֹלָם הָיוּ שׁוֹנְאִים זֶה אֶת זֶה, שֶׁנֶּאֱמַר "הַמִּכָּה אֶת מִדְיָן בַּשָּׂדֶה מוֹאָב" (בראשית ל"ו), שֶׁבָּאוּ מִדְיָן עַל מוֹאָב לְמַלְחָמָה? אֵלֶּא מִיִּרְאָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם; וּמָה רָאָה מוֹאָב לְטַל עֲצָה מִמִּדְיָן? בֵּינָן שָׂרְאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל נוֹצְחִים שֶׁלֹּא כְּמִנְהַג הָעוֹלָם, אָמְרוּ מִנְהִיגִם שֶׁל אֵלּוּ כְּמִדְיָן נִתְגַּדֵּל, נִשְׁאָל מֶהֱם מָה מִדְתּוֹ, אָמְרוּ לָהֶם אֵין כַּחוֹ אֵלֶּא בְּפִיו, אָמְרוּ, אָף אָנוּ נִבֵּא עֲלֵיהֶם בְּאֶדָם שֶׁכָּחוּ בְּפִיו (תנחומא):

אל זקני מדין AND MOAB SAID] TO THE ELDERS OF MIDIAN But did not these (Moab and Midian) always hate one another, just as is stated, (Genesis 36:35) "who had smitten Midian in the country of Moab", from which it is evident that Midian had come against Moab in war? But out of fear of Israel they now made peace between themselves (Midrash Tanchuma, Balak 3; cf. Sanhedrin 105a). And what induced Moab to take counsel of Midian? When they saw that Israel ... was victorious in a supernatural manner they

Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann -- corrected vocalization (Public Domain) • Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain)

21 אסרי לגפן

יעקב מברך את יהודה: "אוסרי לגפן עירה". המילים האלה פותחות את המאמר שהטקסט מצטט, ו"עירה" היא המילה שאליה הוא מצביע.

Genesis 49:11 בראשית מ"ט:יא

אֶסְרִי לִגְפֵן עִירָה וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֶתְנֹו כֶּבֶס בִּינֹן לְבָשׁוּ וּבָדָם עֲנָבִים סוֹתָה: Binding his foal unto the vine, And his ass's colt unto the choice vine; He washeth his garments in wine, And his vesture in the blood of grapes

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

22 לסוסי ברכבי

"לסוסי ברכבי פרעה דמיתך רעייתי". מילים אלה פותחות את המאמר על בשלח שאליו הטקסט מפנה.

Song of Songs 1:9 שיר השרים א':ט'

לְסוֹסֵי בְּרֻכְבִּי פִרְעָה דְּמִיתִיךְ רְעִיתִי:

I have compared thee, O my love, To a steed in Pharaoh's chariots

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

23 כארו בלבנון ישגה

"צדיק כתמר יפרח, כארו בלבנון ישגה". הטקסט מפרש זאת כארו המתקן של תיקון, המתברר לאחר שהקליפה נשרפת.

Psalms 92:13 תהילים צ"ב:י"ג

צִדִּיק כְּתָמָר יִפְרַח כְּאָרוּ בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה:

The righteous shall flourish like the palm-tree; He shall grow like a cedar in Lebanon

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים צב, יג.

24 תולעת יעקב מתי ישראל

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

שם מא, יד.

25 תולעת יעקב מתי ישראל

"אל תירא תולעת יעקב, מתי ישראל". הטקסט מפרש זאת כתולעת הקדושה, פה של קדושה, המתגלית בתיקון.

Isaiah 41:14 ישעיהו מ"א:י"ד

אַל־תִּירָא תוֹלַעַת יַעֲקֹב מִתִּי יִשְׂרָאֵל אֲנִי עֲזָרְתִּיךָ נְאֻם־ה' וְגֹאֲלְךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:

Fear not, thou worm Jacob, And ye men of Israel; I help thee, saith the L-RD, And thy Redeemer, the Holy One of Israel

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

26 ובביאור ע"פ והניף הכהן אותם

שם מוסבר ש"הקדוש ברוך הוא אינו שורה אלא במקום שלם": כשעשר הספירות כלולות זו בזו וקשורות בדמות האדם העליון, אור אין סוף, הנעלה מכולן, שורה בהן. אין הדבר כך בתוהו, שבו כל מדה עומדת בפני עצמה. זהו יתרון התיקון, שהאור של התוהו זוכה לו כשהוא מתוקן, תוך שמירת עוצמת האור שלו.

הערת קה"ת

לעיל פ' אמור לח, א.

27 והניף הכהן אותם על לחם הבכורים

הכהן מניף את שני כבשי חג השבועות יחד עם לחם הבכורים. הביאור על פסוק זה, שהטקסט מצטט, עוסק בתוהו ובתיקון.

Leviticus 23:20 ויקרא כ"ג:כ'

וְהִנִּיף הַכֹּהֵן אֹתָם עַל לֶחֶם הַבִּכּוּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי ה' עַל־שְׁנֵי כֶבֶשִׂים קֹדֶשׁ יִהְיוּ לָהּ לִכְהֹן:

And the priest shall wave them with the bread of the first-fruits for a wave-offering before the L-RD, with the two lambs; they shall be holy to the L-RD for the priest

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

28 שאינו משליכן קודם שריפת הפרה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ספרי חקת פ"ב עה"פ.

29 מים חיים

מים חיים נותנים על אפר הפרה כדי להכין את מי הטהרה. הטקסט אומר

שמים אלה הם המשכה ממוחא סתימאה.

Numbers 19:17 במדבר י"ט:י"ז

וְלָקְחוּ לְטִמָּא מִעֵפֶר שְׂרֵפֶת הַחַטָּאת וְנָתַן עָלָיו מִיַּם חַיִּים אֶל־כִּפְּלִי:

And for the unclean they shall take of the ashes of the burning of the purification from sin, and running water shall be put thereto in a vessel

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

30 ורוכב על כרוב קל שלו

המילים כאן מצטטות את Avodah Zarah 3b:13. הקטע מופיע למטה.

Avodah Zarah 3b:13 עבודה זרה ג' כ"ג

ובליליא מאי עביד? איבעית אימא: מעין וממא, ואיבעית אימא: רוכב על כרוב קל שלו וטש בשמונה עשר אלף עולמות, שנאמר: "רוכב אלקים רבתיים אלפי שנאן", אל תקרי "שנאן" אלא "שאינן", ואיבעית אימא: יושב וטומע שירה מפי חיות, שנאמר: "יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ע"ז ג, ב.

31 בדיה יביאו לבוש מלכות

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

תו"א צא, ד.

32 ולקח הכהן עץ ארו

הכהן משליך את עץ הארז, האזוב ותולעת השני אל תוך שרפת הפרה. המאמר מסביר מעשה זה ככירור המדות של עולם התורה.

Numbers 19:6 במדבר י"ט:ו

וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אֲרִז וְאִזְבִּיחַ וְשֵׁנִי תוֹלַעַת וְהִשְׁלִיךְ אֶל־תּוֹךְ שְׂרֵפֶת הַפָּרָה: And the priest shall take cedar-wood, and hyssop, and scarlet, and cast it into the midst of the burning of the heifer

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר יט, ו.

33 בספר מאורי אור אות א' סעי' ק"כ

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

"ארו נקי ז"א כשעולה באבא בלבנון כו" — לקמן בעמוד זה ובאוה"ת חקת עי תתג. וראה אוה"ת פ' בא עי שכב.

34 בדיה אלה מסעי

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לקמן פח, ד.

35 בפ' מקץ בביאור ע"פ המגביהי לשבת

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

תו"א מ, א.

36 ועי"ש (דקלי"ט א')

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

ראה גם לקמן פ' בלק עד, ד. ובאוה"ת פ' תרומה עי איתקב.

37 סדיה נאווי לחייד בתורים

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לקו"ת שה"ש יג, ג.

38 וצריך שיזכיר בה ברית ותורה

המילים כאן מצטטות את Berakhot 48b:13. הקטע מופיע למטה.

Berakhot 48b:13 ברכות מ"ח ב"י"ג

תנא רבי אליעזר אומר: כל שלא אמר "ארץ חמדה טובה ורחבה" בברכת הארץ. ומלכות בית דוד כ"בונה ירושלים" — לא יצא ידי חובתו. נחום הנזן אומר: צריך שיזכור בה ברית. רבי יוסי אומר: צריך שיזכור בה תורה. פלימו אומר: צריך שיקדים ברית לתורה, שזו נתנה בשלש בריתות.

There is a teaching : R. Eliezer says : Whoever does not say "a desirable, good and ample land" in the benediction of "the land" and "the kingdom of the house of David" in "Who...rebuildest Jerusalem" has not complied with the requirements of the law. Nahum the Elder says : He must mention the Covenant in the blessing of "the land." R. Jose says : He must mention the Torah therein. Pelemon says : He must refer to the Covenant before the Torah, because the latter ... was given with a

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ברכות מז, ב.

39 אלה תולדות יעקב יוסף

המילים כאן מצטטות את Genesis 37:2. הקטע מופיע למטה.

Genesis 37:2 בראשית ל"ז:ב

אלה תולדות יעקב יוסף בן־שבע־עשרה שנה היה רעה את־אחיו בצאן והוא נער את־בני בלָהָה ואת־בני זלפָה נְשֵׁי אָבִיו וַיְבֵא יוֹסֵף אֶת־דִּבְתָּם רָעָה אֶל־אֲבִיהֶם:

These are the generations of Jacob. Joseph, being seventeen years old, was feeding the flock with his brethren, being still a lad even with the sons of Bilhah, and with the sons of Zilpah, his father's wives; and Joseph brought evil report of them unto their father

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית לז, ב.

40 ועיין בזה"ג ויקרא (די"ו ע"א) ע"פ כארז בלבנון ישנה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

"מהו ארו דא קוב"ה דכתיב בחור כארזים, בלבנון דא עדן" — יהל אור עי שלו.

41 הובא בילקוט פ' מצורע

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

רמז תקנט.

42 עפ"מ"ש הרמ"ז בפי הזהר

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

ראה גם באוה"ת בראשית כרך-א דף מה, ב.

43 ודלא כמק"מ שפי"ש . . בענין אחר

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Or HaTorah.

הערת קה"ת

"והמק"מ יש לו בזה פי' אחר שהיינו הו"ק דו"ג שהיו באבא ונעקרו משם ונטע לון באימא כן פי' שם ובפי' פנחס דרי"ז ע"ב" — אוה"ת בראשית כרך-א דף מה, ב.

44 לעולם יהא אדם רך כקנה . . וכמ"ש במ"א

המילים כאן מצטטות את Taanit 20b:3. הקטע מופיע למטה.

Taanit 20b:3 תענית כי ב:ג

אמר להם: בשבילכם הריני מוחל לו, ובלבד שלא יהא רגיל לעשות כן. מיד נכנס רבי אלעזר ברבי שמעון, ודרש: לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארז. ולפיכך קנה ליטול הימנו קולמוס לכתוב בו ספר תורה תפילין ומזוזות.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

תענית כ, ב. לעיל פי' אמור לו, ד.

45 בהשמטות סוף חלק א

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

דף רנט, ב.

46 הערת קה"ת מפנה לזוהר, Chukat 4:23 למילים האלה.

Zohar, Chukat 4:23 ספר הזהר, חקת ד:כ"ג

פסוקה 4

47 עץ ארז ואזוב

עץ הארז, האזוב ותולעת השני המושלכים אל הפרה הנשרפת. הטקסט אומר שהם מבררים בחינות בנוגה וממשיכים את המקבילות להן באצילות.

Numbers 19:6 במדבר י"ט:ו

וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אֲרִז וְאֲזֹב וְשָׁנִי תוֹלַעַת וְהִשְׁלִיךְ אֶל־תּוֹךְ שַׁרְפַּת הַפָּרָה:
And the priest shall take cedar-wood, and hyssop, and scar-
let, and cast it into the midst of the burning of the heifer

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

48 ארז בלבנון

"כארו בלבנון ישגה". הטקסט מזכיר את הארז שבאצילות, הנמשך באמצעות הבירור שעל ידי פסוק זה.

Psalms 92:13 תהילים צ"ב:י"ג

צַדִּיק כְּתָמָר יִפְרַח כְּאֶרֶז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה:

The righteous shall flourish like the palm-tree; He shall
grow like a cedar in Lebanon

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

49 הצית האור ברובה

הילקוט מביא את זמן ההשלכה כעת שבה האש נאחזה ברובה של הפרה, או, לדעת רבי עקיבא, כאשר היא נבקעה. הטקסט משלב את שני הדברים

בתיאור הזמן.

Yalkut Shimoni on Torah 761:4 ילקוט שמעוני על התורה תשס"א:ד'
... וְשָׂרָף, הָיָה רַבּוּי אַחֵר רַבּוּי, וְאֵין רַבּוּי אַחֵר רַבּוּי אֶלָּא לְמַעַט דְּבָרֵי
רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל, רַבִּי עֲקִיבָא אֹמְרִי מְשִׁיצִית הָאֹרֶר בְּרַבָּה. וְרַבִּי יְהוּדָה
אֹמְרִי, יִשְׂרָף שְׁלֹא יִמְעַט לָהּ עֲצִים, מְרַבָּה הוּא לָהּ חֲבִילִי אֲזֹב [וְחֲבִילִי
אֲזֹב] יוֹן, בְּשִׁבְלִי לְרִבּוֹת אֶת הָעֵפֶר.

Torat Emet (CC-BY-NC)

50 למה נסמכה פי מרים לפי פרה

רבי אמי שואל מדוע מיתת מרים נסמכה לפרשת פרה אדומה, ומשיב: כשם
שפרה אדומה מכפרת, כך מיתת הצדיקים מכפרת. אגרת הקודש שהטקסט
מצטט נפתחת בשאלה זו.

Moed Katan 28a:4 מועד קטן כ"ח א:ד'

אמר רבי אמי: למה נסמכה מיתת מרים לפרשת פרה אדומה? לומר
לה: מה פרה אדומה מכפרת — אף מיתתן של צדיקים מכפרת. אמר
רבי אלעזר: למה נסמכה מיתת אהרן לבגדי כהונה? מה בגדי כהונה
מכפרין — אף מיתתן של צדיקים מכפרת.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו וההערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך מקורות מצוטטים, דרך (Public Domain); Torat Emet (CC-BY-NC); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann -- corrected vocalization (Public Domain); Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. [/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309) [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/)

מיום חגיגי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך [/likuteitorah.com/he/likutei-torah/chukas/4/](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/chukas/4/)

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק